

กรุงเทพ

ธุรกิจ

ปีที่ 13 ฉบับที่ 4171 วันพุธที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543

จุดประกาย

เตาเผาขยะ
พิษที่มองไม่เห็น

ขณะนี้เรื่องของกากกัมมันตรังสีกำลังเป็นที่หวาดผวของคนไทย
หลังจากมีผู้เจ็บป่วยหลายรายได้รับพิษตกค้าง
เรื่องลักษณะนี้เกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่าในสังคมไทย ทั้งนี้เพราะไม่มีมาตรการ
ในการจัดการที่ดีพอ แม้กระทั่งเรื่องขยะที่ยังคงใช้วิธีการกำจัดแบบดั้งเดิมอยู่
แม้จะรู้ว่ามึผลเสียอย่างมากก็ตาม **พิษอันตราย ภัยดีเจริญ** รายงาน

การเข้ามาของเรือเรนโบว์ วอร์ริเออร์ ในนาม กรีนพีซ เมื่อเร็วๆ นี้ เป็นเวลากว่าสามสัปดาห์ เพื่อรณรงค์และต่อต้านเรื่องสารพิษในประเทศไทย โดยชูประเด็นเรื่องเตาเผาขยะ อันเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพมนุษย์ ซึ่งปัจจุบันนี้เทคโนโลยีเตาเผาขยะกำลังขยายตัวจากประเทศตะวันตกสู่ย่านเอเชียอย่างเร็วเป็นห่วง

ล่าสุดโรงงานเผาขยะที่เกาะภูเก็ตและเกาะสมุย กำลังเป็นเรื่องปัญหาใกล้ประทุถึงตัวต่อสิ่งแวดล้อม...

เมื่อเดือนมิถุนายนและเดือนตุลาคม ปี พ.ศ.2542 เจ้าหน้าที่กรีนพีซได้เก็บตัวอย่างน้ำจากโรงงานเผาขยะทั้งสองแห่งไปทดสอบทางวิทยาศาสตร์ และพบว่า มีสารโลหะหนักที่มีความเข้มข้นสูงและเป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

กรณีเตาเผาขยะภูเก็ต

เราไม่อาจปฏิเสธว่าขยะเป็นปัญหาใหญ่ของเมืองท่องเที่ยว และดูเหมือนว่าจะเป็นเรื่องยากในการกำจัดขยะให้หมดสิ้นจากพื้นโลก เท่าที่ผ่านมา เราใช้วิธีกำจัดขยะแบบฝังกลบและถ้าไม่มีการคัดแยกขยะก่อนฝังกลบ อาจมีขยะมีพิษถูกฝังกลบไปด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้หลายฝ่ายจึงมองเห็นทางออกใหม่ของการกำจัดขยะให้หมดสิ้น โดยพึ่งเทคโนโลยีในรูปแบบ 'เตาเผาขยะ'

ผลการศึกษาเมื่อปี พ.ศ.2536 พบว่า จังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาประมาณปีละ 2 ล้านคน แต่ละวันมีการสร้างขยะมูลฝอยประมาณ 120 ตันต่อวัน ทางเทศบาลจึงเห็นว่าควรมีมาตรการในการกำจัดขยะที่ปริมาณมากขึ้นทุกวัน

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า โรงงานเผาขยะขนาด 250 ตันต่อวัน เป็นทางออกของการแก้ไขปัญหามลพิษ โดยเทศบาลได้ขอพื้นที่ป่าชายเลนจากกรมป่าไม้ ซึ่งเคยเป็นแหล่งฝังกลบขยะกว่าสามสิบล้านปี จัดตั้งโรงเผาขยะด้วยงบประมาณจากรัฐ 788 ล้านบาท

บริษัทที่ประมูลก่อสร้างคือ มิตซูบิชิ ญี่ปุ่น โดยใช้เทคโนโลยีก่อสร้างและมีผู้เชี่ยวชาญจากเยอรมนีร่วมดำเนินการ จนสร้างแล้วเสร็จ เปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ 2542 แต่หลังจากเปิดดำเนินการแล้ว ก็ยังมีปัญหาหลายประการเตาเผาขยะต้องเปิดๆ ปิดๆ อยู่เสมอเนื่องจากในระยะแรกมีปัญหาคายไม่พร้อมของขยะ มีปริมาณน้อยเกินที่จะดำเนินการ จึงต้องนำขยะจากที่อื่นมาเผาด้วยกัน รวมถึงเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการค่อนข้างสูง

โรงงานเผาขยะภูเก็ตตั้งอยู่บริเวณสะพานหิน อยู่ในความดูแลของเทศบาลเมืองภูเก็ต โดยจ้างบริษัทเอกชนดำเนินการ ซึ่งปัจจุบันคนภูเก็ตยังไม่เห็นถึงพิษภัยของโรงงานเตาเผาขยะ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะภูเก็ตเคยมีปัญหาเรื่องโรงงานแทนทาลัม เคยถูกประชาชนต่อต้านและเผาออกไปกับตา

เมื่อเกิดกรณีโรงงานเผาขยะเด่นสงากลางเมืองภูเก็ต จึงเป็นแค่ข้อกังขาแต่ยังไม่ถึงแรงต่อต้านอย่างเป็นรูปธรรม

จนกระทั่งเมื่อวันที่ 21 มกราคมที่ผ่านมา ทางกรีนพีซ องค์กรรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมระดับสากล ได้เข้ามารณรงค์ต่อต้านโรงเผาขยะและชี้ให้เห็นถึงมหาภัยเตาเผาขยะ วันนั้นกรีนพีซไม่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมชมโรงงานเผาขยะอย่างเป็นทางการ ทำให้เจ้าหน้าที่กรีนพีซต้องนำป้ายรณรงค์ ไปปักไว้หลังโรงงานเผาขยะ เพื่อเตือนอันตรายที่เกิดจากการเผาขยะ รวมถึงแจกแจงข้อมูลให้สื่อมวลชนรับทราบอย่างเป็นทางการ

ในช่วงนั้น โรงงานเผาขยะภูเก็ต มีอันต้องหยุดดำเนินการเป็นการชั่วคราว เนื่องจากปัญหาความไม่พร้อมในการเดินเครื่อง เรื่องนี้เจ้าหน้าที่ในโรงงานได้ออกมายอมรับถึงมลพิษบางตัวที่ปล่อยออกมาจากการเผาขยะอย่างได้ออกซิน ซึ่งทางโรงงานก็ยังไม่สามารถตรวจวัดได้แน่นอน เพราะเครื่องตรวจจับค่อนข้างราคาสูง

"ตอนเฝ้าขยะทั้งหมดถูกตีพิมพ์เข้าโรงงานหมด ไม่มีการแยกขยะ เมื่อก่อนคนเก็บขยะมีสิทธิเลือกขยะ แต่พอโรงงานเปิดทำการอย่างเป็นทางการ คนภูเก็ตก็ไม่ได้สนใจ แม้ว่าจะเคยเปิดเวทีอภิปรายผลเสียของการมีเตาเผาขยะก็ตาม" **สิรินาถ ยมนา** ตัวแทนชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภูเก็ตกล่าว

ปัญหาเตาเผาขยะอันจะก่อให้เกิดสารพิษร้ายแรง ไม่ได้เป็นประเด็นที่กล่าวถึงในวงกว้าง แต่ตัวแทนชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมคนเดิม แสดงทัศนะว่า ทั้งๆ ที่ข้อมูลจากการตรวจตามระบบมาตรฐานยุโรป เห็นว่ามลพิษที่ปล่อยออกมาจากเตาเผาขยะเป็นอันตรายมาก แต่ประชาชนกลับไม่ได้รับทราบข้อเท็จจริง ดังนั้นควรมีองค์กรกลางเพื่อทำหน้าที่ตรวจวัดสารพิษจากโรงงานเผาขยะ แต่ไม่ควรเป็นการควบคุมมลพิษ

และได้รับการยืนยันจากคนในท้องถิ่นว่า โรงงานเผาขยะมักจะเปิดเครื่อง

ดำเนินการในช่วงเวลากลางวัน ด้วยเหตุผลประการใดยังไม่มีการยืนยัน แต่ที่แน่ๆ บริเวณโรงงานเผาขยะมักจะมีกลิ่นเหม็นเคลือบไปทั่วนอกจากนี้ยังทำให้คนในท้องถิ่น ซึ่งเคยมีอาชีพเก็บขยะมีอันต้องตกงาน เนื่องจากปัจจุบันไม่มีการแยกขยะ เพราะขยะทุกอย่างจะลงสู่เตาเผา ทำให้คนในท้องถิ่นกว่าร้อยครอบครัวขาดรายได้ในการเลี้ยงชีพ

เตาเผาขยะเมื่อผ่านกระบวนการแล้ว จะปล่อยสารพิษเหล่านี้ในแพร์กระจายสู่ดิน น้ำ และอากาศ ซึ่งรวมถึงสุขภาพมนุษย์ด้วย จากผลการวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ชี้ให้เห็นว่า ระหว่างการเผาไหม้ มีโลหะหลายชนิดที่เป็นพิษถูกปล่อยออกมา อาทิ ตะกั่ว แคดเมียม ทองแดง มีระดับสูงกว่าปกติ

จากการสังเกตของเรา พบว่า มีน้ำที่เกิดจากการเผา ทั้งไว้ที่บ่อกลางแจ้งใกล้ๆ พื้นที่ป่าชายเลน และจากผลการศึกษามีอันตรายต่อสุขภาพมนุษย์บริเวณดังกล่าวมีตะกั่วสูงกว่ามาตรฐาน 105 เท่า ทองแดงสูงกว่าระดับมาตรฐาน 40 เท่า และแคดเมียมสูงกว่ามาตรฐาน 21 เท่า

กรีนพีซรายงานว่า สารพิษตะกั่วมีผลต่อสุขภาพมนุษย์ ทำให้ระบบประสาททำงานผิดปกติ โดยเฉพาะความผิดปกติในกระดูกและระบบสืบพันธุ์ และการเติบโตของเด็ก ส่วนทองแดง ถ้าสูดดมฝุ่นและไอระเหยมากๆ จะมีผลต่อจมูก ปากและตา ทำให้ระคายเคือง และแคดเมียม สารพิษตัวนี้อาจทำให้กอมะเร็งได้ และยังมิพิษต่อต้านและความดันโลหิตสูง

ธาดา บัวคำศรี เจ้าหน้าที่รณรงค์ด้านมลพิษของกรีนพีซในไทย ยืนยันว่ารัฐควรแก้ไขโดยเร่งด่วนกับการมีการใช้เทคโนโลยีไม่เหมาะสม เพราะมีผล

กระทบต่อสุขภาพประชาชน ควรชะลอโครงการหรือยกเลิกโรงเผาขยะ เพราะในพื้นที่มีสารพิษอยู่ในระดับน่าเป็นห่วง

และได้รับการยืนยันว่า ที่ประเทศญี่ปุ่นในพื้นที่เตาเผาขยะ เคยมีเด็กเสียชีวิตมาแล้ว และมีผู้ต่อต้าน

เตาเผาขยะทั้งในญี่ปุ่นและอเมริกา เทคโนโลยีส่วนนี้ก็เคยเคลื่อนย้ายมาแถบเอเชีย ดังนั้นจึงอยากเตือนรัฐบาลให้ทราบถึงภัยจากเตาเผาขยะ

เจ้าหน้าที่กรีนพีซหลายเสียงแสดงความเห็นว่า รัฐบาลไทยกำลังเดินผิดทางในเรื่องเตาเผาขยะ และเชื่อว่ายังมีทางออกในการกำจัดขยะที่สะอาดกว่านี้ ซึ่งได้นำเสนอทางออกไว้หลายกรณี อาทิ

การแยกขยะนำกลับมาใช้ประโยชน์อีก

เตาเผาขยะที่สมุย

แหล่งท่องเที่ยวเช่นเกาะสมุย ย่อมมีปัญหาในการจัดการขยะไม่ต่างจากเกาะภูเก็ต เพียงแต่ปริมาณนักท่องเที่ยวอาจไม่มากเท่าจังหวัดภูเก็ต

โรงงานเผาขยะเกาะสมุย เปิดดำเนินการตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2542 มีขนาดของเตาเผาสองเตา สามารถเผาได้ 140 ตันต่อวัน ใช้เงินลงทุน 501 ล้านบาท โดยได้รับเงินทุนจากกองทุนความร่วมมือเศรษฐกิจไทย-ทะเล

ปัญหาของเกาะสมุยอาจไม่หนักหน่วงเท่าภูเก็ต เนื่องจากปริมาณขยะมีไม่มากพอสำหรับอัตรากำลังในเตาเผาขยะ ปัจจุบันมีขยะที่ต้องเผาแต่ละวัน 76 ตัน ในขณะที่เตาเผาขยะมีกำลังเผาได้ 140 ตันต่อวัน

กรีนพีซได้ตั้งข้อสังเกตว่า การตั้งโรงเผาขยะให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน เพราะเตาเผาขยะต้องใช้เงินในการดำเนินการค่อนข้างสูง ภายในสองปีต้องใช้เงินในการจัดการถึง 101 ล้านบาท และอาจต้องนำขยะจากที่อื่นมาเผา เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

แต่อย่างไรก็ตามเทศบาลเมืองเกาะสมุยและบริษัท พีซี-มอนทีเนย์ จำกัด ซึ่งเป็นผู้รับจ้างดำเนินการ ต่างเห็นพ้องต้องกันว่าในอนาคต เตาเผาขยะสามารถรองรับขยะได้ตามกำลังที่ตั้งไว้ โดยไม่ได้มองถึงปัญหาที่จะตามมาเกี่ยวกับมลพิษจากการเผาขยะ

ส่วนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ก็ไม่ต้องสงสัยเลยว่า เตาเผาขยะย่อมสร้างปัญหาทั้งแก่อากาศและค่าใช้จ่ายระดับสูง แต่การเดินทางมาของกรีนพีซครั้งนี้ ผู้บริหารโรงงานเผาขยะและเทศบาล ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเปิดให้ชมโรงงานและให้ข้อมูลโรงงานเผาขยะ

ถึงแม้ทางเทศบาลเกาะสมุยและชาวเกาะสมุยบางส่วน จะเห็นว่าการทำงานจัดขยะรูปแบบนี้ค่อนข้างได้ผล และเชื่อว่าเตาเผาขยะสองเตาสามารถรองรับการเติบโตของเมืองได้ โดยมีได้สิ่งผลระยะยาวจากปัญหาเตาเผาขยะ

แต่อย่างไรก็ตาม ธาธา บัวคำศรี เจ้าหน้าที่กรีนพีซ แสดงทัศนะปัญหาที่เกาะสมุยว่า คนในท้องถิ่นสามารถจัดการขยะได้ด้วยตัวเอง โดยที่รัฐไม่จำเป็นต้องเข้าไปดำเนินการ หากคนในพื้นที่มีการแยกขยะจากแหล่งกำเนิด บางส่วนนำกลับมาใช้ใหม่ และรัฐควรสนับสนุนบริษัทรีไซเคิลขยะ

เรื่องนี้ผมไม่ได้มองความสำเร็จในระยะสั้น แต่มองในระยะยาว ควรให้คนในพื้นที่จัดการปัญหานี้เอง ซึ่ง

กรีนพีซจะทำงานอย่างต่อเนื่องในเรื่องนี้ และหวังว่าเชิงนโยบายในการพูดคุยกับรัฐบาลจีน

แม้ว่าจะมีเสียงคัดค้านไม่เห็นด้วยกับกรีนพีซ เพราะคนท้องถิ่นเห็นว่าปัญหาการจัดการขยะเป็นเรื่องเร่งด่วนต้องทำ และวิธีการที่จะให้คนในท้องถิ่นแยกขยะหรือนำกลับมารีไซเคิล พวกเขาปฏิเสธและบอกว่า เป็นเรื่องยากในการดำเนินการจัดการขยะ

และมีผู้แย้งว่า หากการรีไซเคิลแก้ปัญหาขยะได้ หลายประเทศก็แก้ปัญหาไปแล้ว นั่นอาจจะเป็นการมองปัญหาในระยะสั้น โดยมีได้คำนึงถึงปัญหาที่จะตามมาของสารพิษ

ดูเหมือนว่า เตาเผาขยะกำลังจะเป็นวิธีการกำจัดขยะสำหรับเมืองใหญ่ซึ่งทางกรีนพีซเอง นอกจากจะรณรงค์ต่อต้านในพื้นที่โรงงานเผาขยะทั้งสองแห่งแล้ว ยังได้เดินทางไปต่อต้านหน้าสถานทูตญี่ปุ่นเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา พวกเขาขู่ว่าจะไม่เห็นด้วยกับเทคโนโลยีเตาเผาขยะที่ญี่ปุ่นนำมากเสนอรัฐบาลไทย

ปัจจุบันญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีเตาเผาขยะมากที่สุดในโลก แต่ประชากรก็ได้ออกมาต่อต้าน และได้มีการผลักดันเทคโนโลยีเตาเผาขยะสู่ประเทศแถบเอเชีย โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ ได้มีการเสนอให้มีเตาเผาขยะที่มีความสามารถกำจัดขยะได้ 1,300 ตันต่อวัน โดยได้รับเงินสนับสนุนจากญี่ปุ่นจำนวน 20,000 ล้านบาท อันเป็นเงินกู้ที่เสนอให้รัฐบาลไทยใช้ชื่อโรงงานเผาขยะของญี่ปุ่นในอัตราดอกเบี้ยต่ำ

กรีนพีซได้เรียกร้องให้ประเทศญี่ปุ่น หยุดการส่งเทคโนโลยีที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสู่ประเทศไทย แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นประชาชนก็ควรรับทราบถึงพิษภัยจากเทคโนโลยีเตาเผาขยะด้วยเช่นกัน...

เด็กน้อยคนนี้ใช้ชีวิตกับกองขยะ แน่แน่นอนว่าในแต่ละวันเขาต้องได้รับสารพิษไปไม่น้อย

พิษภัยจากเตาเผาขยะ

ในการเผาขยะเป็นสิ่งที่ทราบดีว่า จะต้องใช้ความร้อน เพื่อเปลี่ยนสารประกอบสารอินทรีย์อันสลับซับซ้อนที่มีความเป็นพิษให้เป็นก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และน้ำ เตาเผาขยะเป็นตัวการสังเคราะห์ทางเคมีที่อุณหภูมิสูงถึง 400-1600 องศาเซลเซียส โมเลกุลสารอินทรีย์อันสลับซับซ้อนจะแตกตัวกลายเป็นอะตอมขึ้นพื้นฐาน แต่เมื่อก๊าซที่เกิดจากการเผาไหม้เป็นตัวลงเมื่อลอยออกจากปล่องควัน อะตอมของก๊าซบางอะตอมจะรวมตัวกันอีกครั้ง กลายเป็นสารประกอบชนิดใหม่และมักมีอันตรายมากขึ้น การกลับมารวมตัวกันใหม่ในทางเคมี หรือผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์นี้ จะมีความเป็นพิษมากกว่าของเสียเดิมที่ถูกเผา

กากของเสียอันตรายที่นำเข้าสู่เตาเผาขยะประกอบด้วย ของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรม และหรือการใช้ผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น ตัวทำละลายที่มีคลอรีน บาร์บแมลง พิวีซี หมึกสีย้อม สี วัสดุภัณฑ์และโลหะต่างๆ โดยมาก เตาเผาขยะมักจะใช้ในการเผาผลิตภัณฑ์ที่มีการห้ามใช้ด้วย เช่น ดีดีที สารซีเอฟซีที่ใช้ในกระป๋องสเปรย์ และพีซีบี ที่ใช้ไหม้หม้อแปลงไฟฟ้า

ในระหว่างการดำเนินการจะไม่มีใครรู้อย่างแน่ชัดว่า วัสดุที่ถูกเผามือถือประกอบทางเคมีอะไรบ้าง สิ่งที่เกิดกับโรงงานเผาขยะและเราควรตระหนักถึงพิษภัย คงจะเป็นแก๊สหนักร้อยละ 90 ที่เหลืออยู่ในเตาเผา และแก๊สลอยร้อยละ 10 ประกอบด้วยสารพิษเช่น ไดออกซินและฟูแรน

ไดออกซินเกิดขึ้นในโรงงานเผาขยะหลังจากก๊าซร้อนลอยออกจากห้องเผาไหม้ แก๊สลอยในบรรยากาศปกติจะเพิ่ม

ปริมาณไดออกซินถึงร้อยละ 1.000 ในแก๊ส และสารพิษตัวนี้เป็นทราบดีว่าทำลายระบบฮอร์โมนของร่างกาย

อย่างไรก็ตามตามข้อมูลของ ดร.พอล คอนเนท์ ศาสตราจารย์ภาควิชาเคมี มหาวิทยาลัยเซนต์ลอเรนซ์ อเมริกา-ศึกษา สรุปไว้ว่า ไม่มีการควบคุมตรวจสอบไดออกซินได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะมีการตื่นตัวเพื่อลดปริมาณการปล่อยไดออกซิน แต่ก็ยังยากที่จะรับรองต่อสาธารณชนได้ว่า การปล่อยนั้นมีปริมาณไดออกซินในระดับต่ำ เพราะยังไม่มียุทธวิธีใดในโลกสามารถควบคุมตรวจสอบไดออกซิน และฟูแรนได้ต่อเนื่องตลอดเวลา

จากข้อมูลของกรีนพีซ ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีอัตราการปล่อยไดออกซินสูงที่สุดในโลก เนื่องจากการพัฒนาอุตสาหกรรมขั้นสูง และการใช้โรงงานเผาขยะทั้งของเทศบาล และเตากำจัดของเสียจากอุตสาหกรรมโดยปราศจากการควบคุมที่ได้มาตรฐาน ประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนโรงงานเผาขยะของเทศบาลดำเนินการมากที่สุดในโลกคือ มีประมาณ 1.850 แห่งและมีโรงงานเผาขยะอุตสาหกรรมอีกประมาณ 10,000 แห่ง

นอกจากนี้แล้วในปี 2541 โรงงานเผาขยะสามแห่งในเมือง Lille ประเทศฝรั่งเศสถูกปิด เนื่องจากพบว่านมที่ผลิตอยู่ในบริเวณใต้ลมของโรงเผาขยะดังกล่าวปนเปื้อนไดออกซินในระดับที่สูงกว่ามาตรฐานที่อนุญาตให้ขายได้ถึงสามเท่า และประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้ลมของโรงงานเผาขยะที่ออกแบบอย่างดีในเมือง Pontypool ทางตอนใต้ของเวลส์ ได้รับการแนะนำให้หยุดบริโภคเนื้อเบ็ด หรือไข่ไก่ที่เลี้ยงในบริเวณนั้น

เตาจากการเผา